

Speciālās pamatizglītības mācību metodiskais
materiāls izglītojamajiem ar dzirdes traucējumiem

Maiga Paegle

„Vārdiņš, vārdiņš, teikumiņš”

**Uzdevumu krājums latviešu valodā
9. klasei**

Valmiera

2017.

Saturs.

1. Saturs	1
2. Ievads	2
3. Teikumu iedalījums pēc uzbūves	4
4. Salikts pakārtots teikums	6
5. Tiešā un netiešā runa	9
6. Pieturzīmes teikumā – dažādi pieturzīmju lietošanas gadījumi -	
○ uzdevumi un vingrinājumi	11
○ pieturzīmju lietošanas likumi	18
○ pārbaudes darbi	19
7. Leksikoloģija -	
○ frazeoloģismi	24
○ vārdu nozīmes	27
○ stila kļūdas	30
○ pārbaudes darbi	32
8. „Kabatas” diktāti	36
9. Teikumu veidošanas uzdevums	37

ievads.

Metodiskais materiāls latviešu valodā 9. klasei izstrādāts pēc mācību programmā dotajām tēmām. Tas ir papildinājums mācību grāmatā dotajiem uzdevumiem, kurus skolēni ar dzirdes traucējumiem ne vienmēr spēj uztvert nepilnīgi attīstītās valodas dēļ. Mācību plāns skolēniem ar dzirdes traucējumiem paredz 5 stundas nedēļā, tāpēc ir nepieciešami papildus uzdevumi –

- lai nostiprinātu skolēnu zināšanas, prasmes un iemaņas,
- lai skolotājam būtu pēc iespējas vairāk uzdevumu veidu, kas palīdzētu skolēniem apgūt mācību vielu gan gramatisko kategoriju ietvaros, gan vārdu krājuma papildināšanai, gan valodas komunikatīvās funkcijas uzlabošanai.

Metodiskajā materiālā uzdevumi izstrādāti par **tēmām** –

- **zināšanu atkārtošana un papildināšana par teikuma iedalījumu pēc uzbūves** – dota tabula, kuru skolēni var izmantot, pildot zināšanu nostiprināšanas uzdevumus, nosakot teikumu iedalījumu pēc uzbūves, veidojot teikumus, izstrādāti **uzdevumi** par teikumu iedalījumu pēc uzbūves, liela uzmanība pievērsta teikumu saturam, lai skolēniem ar dzirdes traucējumiem būtu iespējams saprast, par ko teikumā stāstīts, kāda ir tā galvenā doma. Tas palīdz pareizi ielikt pieturzīmes, noteikt teikuma gramatisko centru (GC),
- **pieturzīmes saliktā pakārtotā teikumā** – doti dažādi uzdevumu varianti, lai skolēni nostiprinātu pieturzīmju praktisko pielietojumu saturiski dažādos teikumos. Skolēniem iespēja ne tikai strādāt ar jau gatavu tekstu, teikumiem, bet arī pašiem veidot dažādus teikumus, iesaistot dotos vārdu savienojumus, frazeoloģismus, savienojot teikumu daļas,
- izstrādāti **uzdevumi par tiešās un netiešās runas teikumiem** – skolēni liek pieturzīmes teikumos ar tiešo runu, pārveido tiešo runu netiešajā,
- **sadaļā dažādi pieturzīmju lietošanas gadījumi teikumos** ievietoti **uzdevumi** par pieturzīmju lietošanu gan vienkāršos, gan saliktos teikumos –
  - vienlīdzīgi teikuma locekļi (saikļu un bez saikļu saistījums),
  - atkārtoti vārdi,
  - teikumi ar tiešo runu (piebilde tiešās runas sākumā, piebilde aiz tiešās runas) ,
  - uzruna,
  - salikti sakārtoti un pakārtoti teikumi,

- izsaukmes vārdi,
  - partikulas – jā, nē,
  - ievietots galveno pieturzīmju lietošanas likumu apkopojums, kuru skolēni var izmantot liekot un skaidrojot to lietojumu,
  - skolotājam ir iespēja izmantot dotos pārbaudes darbus, lai pārbaudītu un nostiprinātu skolēnu zināšanas.
- sadaļā par **leksikoloģiju** ievietoti uzdevumi par
    - frazeoloģismu nozīmju skaidrojumiem,
    - vārdu nozīmēm – sinonīmiem, antonīmiem, vārdu stilistikajām nozīmēm,
    - stila kļūdām.
  - atmiņas nostiprināšanai „**kabatas**” **diktāti** — teksti sadalīti pa teikumam, teikumi paslēpti „kabatā” (tā var būt aploksne, kāds maisiņš u.tml.), skolēns paņem pirmo teikumu, iemācās, tad noliek un uzraksta pēc atmiņas, tad ņem nākošo teikumu. Darbu turpina, kamēr viss teksts uzrakstīts. Darba apjomu (teikumu skaitu) var izvēlēties pēc skolēnu spējām.

Teikumi un teksti uzdevumos veidoti –

- saturiski bieži vien izmantojot literatūras grāmatā ievietotos literāros darbus, kas palīdz nostiprināt skolēnu zināšanas par literatūras veidiem, žanriem, atcerēties literāro darbu saturu,
- skolēnam ar dzirdes traucējumiem saprotamā valodā, skolēnam ir jāsaprot teikumu saturs, lai viņš patstāvīgi spētu strādāt ar gramatiskā uzdevuma izpildi,
- lai tekstiem būtu arī kāda audzinoša nozīme, tajos paustās atziņas varētu izmantot komunikācijai ar skolēniem, piemēram, saruna par draudzību, pienākumiem u.tml.

Uzdevumu un vingrinājumu krājumam ir ieteikuma raksturs.

Teikumu iedalījums pēc uzbūves.

Vienkāršs teikums		Salikts teikums	
Vienkāršs nepaplašināts teikums	Vienkāršs paplašināts teikums	Salikts sakārtots teikums	Salikts pakārtots teikums
<p>Ir tikai teikuma virslocekļi –</p> <p><u>Spīd saule.</u> <u>Diena ir skaista.</u> <u>Vakars bija vēss.</u> <u>Klase būs tīra.</u> <u>Viņš ir sportists.</u> <u>Ejam.</u></p>	<p>Ir teikuma virslocekļu un palīglocekļu –</p> <p><u>Sporta sacensības sāksies no rīta.</u></p>	<p>un, bet, tomēr, taču, turpretim, turpretī</p> <p>Teikumā ir 2 vai vairāki gramatiskie centri (teikuma priekšmets un izteicējs).</p> <p><u>Mazā meitene gribēja apciemot vecmāmiņu, bet diena bija ļoti auksta.</u> <u>Meistars dara pats, taču viņš dod darbu arī palīgam.</u> <u>Zēni katru vakaru spēlē basketbolu, turpretī meitenes sēž bariņā un pārspriež savas problēmas.</u></p>	<p>ka, lai, vai, jo, ja, tāpēc ka, līdzko, tādēļ ka, kas, kāds, kāda, kurš, kurā, kur, kad, cik, kaut gan, kamēr, no kurienes, uz kuriem</p> <p>Teikumā ir galvenā daļa (virsteikums) un 2 vai vairākas atkarīgās daļas, kuras paskaidro virsteikumu (palīgteikums).</p> <p><i>Es zinu, ka šo darbu nevar paveikt ātri.</i> Kad pienāca vakars, laiks palika auksts. Kur palika mana soma, to neviens nezina, jo nepievērsa tai uzmanību.</p>

1. Liec nepieciešamās pieturzīmes! Nosaki teikumu iedalījumu pēc uzbūves un izteikuma mērķa! Uzzīmē teikumu shēmas!

1. Saule riet. 2. Pamazām apklust putni un daba iegrimst miegā līdz rītam. 3. Kad ausīs saule viss modīsies jaunai dienai. 4. Cilvēks ieklausās klusumā tikai retos brīžos. 5. Vai tu esi to darījis? 6. Vienmēr apkārt ir steiga un nepadarīti darbi. 7. Daba nomierina. 8. Lai aizbēgtu no dienas nemiera daudzi aizraujas ar makšķerēšanu. 9. Viņi saka ka tā ir labāka atpūta. 10. Sēņošana. 11. Citi izvēlas pastaigas pa mežu kad blakus ir koki. 12. Mežā var iztraucēt tikai kāds dzīvnieks bet tas jau pats dodas projām. 13. Nepiesārņo dabu! 14. Arī dabai sāp bet mēs to bieži vien negribam saprast. 15. Saprātne nāk tikai tad kad daba vairs nevar paciest cilvēku nežēlību un mums atriebjas.

Piemēram,

Nakts. (Vienk nepaplaš. teik., stāst. teik.) Tumsa iestājas nemanot, un tikai lakstīgala dzied savu dziesmu. (Sal.sak.teik., stāst.teik.) Vai tu to dzirdi? (Vienk.papl.teik., jaut.teik.)

2. Liec pieturzīmes! Nosaki teikumu iedalījumu pēc uzbūves! Svītriņu vietā raksti pareizu burtu! No iekavās dotajiem vārdiem izvēlies pareizo!

1. Jēkabs steidzas bet neskrien.
2. Skolēni brīn _ s ka viņš darbus padara tik ātri ka (vis, viss) jau paveikts.
3. Puisis uzaicināja meiteni uz satikšanos un nopirka skaistus ziedus.
4. Viņi sarunājas par savu nākotni abi domā par mācīšanos tālāk.
5. Mēs (klausamies, klausāties) mūziku (diezgan, diez gan) skaļi tāpēc vecākie cilvēki brīžiem dusmojas.
6. Es saņēmu vēstuli no kāda nepazīstama cilvēka kurš aicināja mani piedalīties kopīgā braucienā ar laivām.
7. Tu mācies strādāt atpūties.
9. Mēs (mācāties, mācāties) lai sekmīgi pabeidz _ tu skolu.
10. Cilvēka smadzenes ir a _ brīnojamā un daudzi zinātnieki tās pēta.

3. Iesaisti teikumos dotos salīdzinājumus!

bailīgs kā zaķis – saliktā sakārtotā teikumā (daļas saista saiklis „un”)

.....
.....

salds kā medus – vienkāršā paplašinātā teikumā

.....
.....

dejo kā lācis – saliktā pakārtotā teikumā (palīgteikums atrodas virsteikuma priekšā)

.....
.....

viltīgs kā lapsa – saliktā pakārtotā teikumā (palīgteikums atrodas aiz virsteikuma)

.....
.....

gudrs kā pūce – saliktā sakārtotā teikumā (daļas saista saiklis „bet”)

.....
.....

stiprs kā lauva – vienkāršā paplašinātā teikumā ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem

.....
.....

smaida kā saulīte – vienkāršā paplašināta jautājuma teikumā

.....
.....

Salikts pakārtots teikums.

1. Liec komatus! Uzzīmē teikumu shēmas! Nosaki palīgteikumu jautājumus!

1. Tad man pienāca paziņojums ka otrā dienā jāierodas uz tikšanos ar firmas pārstāvi un ka man ir cerības dabūt labu darbu.
2. Kad sākās aukstais laiks un kad koki stāvēja kaili es jau sāku domāt par nākošo vasaru.
3. Draugs man pateica lai es nekādā gadījumā neticu šim cilvēkam lai es sargāju sevi no krāpniekiem.
4. Es nezinu ko darīt šajā gadījumā un ko es varētu palīdzēt.
5. Ja tu man piedosi ja mēs visu nokārtosim es būšu laimīgākais cilvēks pasaulē.
6. Visu nedēļu jau līst tāpēc ka ir rudens tāpēc ka dabā tā ir iekārtots.
7. Kas tur notiek kas tas par troksni to es nevaru pateikt.
8. Man sagādāja grūtības uzrakstīt šo uzdevumu jo slimoju jo nebiju skolā vienu nedēļu.
9. Ko tu domā par mani un ko mēs varētu kopīgi darīt tas man ir skaidrs.
10. Ir jāsaņemtas tāpēc ka sekmīgi jābeidz skola un tāpēc ka jāturpina mācīties tālāk.

Piemēram,

Es zinu, ka mēs varēsīm visu nokārtot un ka viss būs labi. (ko zinu?)

2. Pabeidz teikumus!

1. Ja kaitina suni, tad .....
2. Sliņķis strādā tikai tad, kad .....
3. Kad ....., es domāju mācīties tālāk.
4. Katram cilvēkam būtu jāsaprot, ka .....
5. Cik labi ir, ja .....
6. ...., cik grūti ir pārvarēt savu slinkumu.
7. ...., tāpēc ka man ļoti svarīga ir ģimene.
8. Es zinu, ka .....
9. Daudzu valstu cilvēki ir nelaimīgi, tāpēc ka .....
10. Es tiešām nevarēju pateikt, kurš .....

3. Liec komatus! Pasvītro virsteikumus! Uzzīmē teikumu shēmas!

1. Bieži mēs cenšamies izvairīties no tā kas sagādā grūtības.
2. Kam nav ienaidnieku tam nav draugu.
3. Pastāsti ko šovakar darīsi tavi klasesbiedri.
4. Kas uzsniga sniegs man bija dīvaina sajūta jo sācies taču pavasaris.
5. Iedomājies ka tev ir jāatrisina kāda problēma par skolu.
6. Ja nespīd neviena zvaigznīte un mēness rudens naktīs ir melna jo melna tumsa.
7. Ļaudis bieži vien aizmirst ka vislielākais brīnums ir cilvēku savstarpējās attiecības.
8. Lai mājas dzīvnieki labi justos viņiem ir nepieciešama mīlestība un rūpes.
9. Laime ir mājās kur prieku ienes bērni.
10. Kad es vēl biju mazs es negribēju palikt viens mājās.

Piemēram,

Lai justos labi, *man ir nepieciešami draugi.*

Zinu, ka tu vari man palīdzēt.

4. Liec pieturzīmes! Uzzīmē teikumu shēmas! Nosaki to iedalījumu pēc uzbūves un izteikuma mērķa! No iekavām izvēlies pareizo vārdu!

1. Kangars bija cilvēks kurš Velna bedrē nodeva savu tautu.
2. Kur sākas nodevība tur draudzība pazūd jo tie nav savienojami jēdzieni.
3. Mīlestība katram cilvēkam pasaka priekšā kas ir svarīgākais ko vajag palīdzēt otram.
4. Mums apkārt ir daudz (vientuļu cilvēku, vientuļi cilvēki) kuri gaida savu otru pusīti kuri varbūt nemāk to atrast.
5. Tu dzīvē daudz sasniegsi ja to gribēsi ja centīsies mācīties un ja sevi pilnveidosi.
6. Ja cilvēks nav laimīgs tad viņam vienai kas notiek ar sevi un citiem.
7. Mans vectēvs daudz var pastāstīt par (Latviešu, latviešu) tautas vēstures notikumiem jo pats daudz piedzīvojis.

Piemēram,

Ja būs labs laiks, mēs dosimies pārgājienā, *kuru jau sen ieplānojām.* (Sal. pak. teik., stāst. teik.)

5. Pabeidz teikumus! Uzzīmē teikumu shēmas!

1. Man ienāca prātā doma, ka ...
2. Katram cilvēkam vajadzētu sekot līdzī jaunkajiem notikumiem Latvijā un pasaulē, tāpēc ka ...
3. Kad ..., es domāju ...
4. Cilvēkos es visvairāk cienu ... un ... , tāpēc ka ...
5. Es pastāstīšu par saviem nākotnes plāniem, tāpēc ka ...
6. Mūsu ģimenē ir tradīcija ..., jo ...
7. Ja ... , es varēšu aizbraukt kādā interesantā ceļojumā.
8. ... , ja prot saprasties ar citiem cilvēkiem.
9. Ir svarīgi, ...
10. Ja suni kaitina, ...

6. Liec komatus! Pasvītro virsteikumus! Uzzīmē teikumu shēmas! Nosaki palīgteikumu jautājumus un pakārtojuma veidu!

1. Katram ir jāsaprot ka cilvēka izturībai ir tāda robeža kādu viņš pats nosaka.
2. Kas nesaprot humoru tas ir garlaicīgs cilvēks.
3. Tautas gudrība māca ka lielība naudu nemaksā.
4. Kad uzkrita pirmās sniega pārslas pasaule izskatījās neparasti tīra tāpēc ka tās apsedza visu ar baltu segu.
5. Es zinu cik uzmanīgam jābūt uz ceļa.
6. Pie manis atbrauca ciemos labākais draugs ar kuru es varu dalīties visos noslēpumos tāpēc ka viņš tos nevienam neatklās.
7. To mēs nedarīsim lai gan varam jo uzdevums ir viegls.

Piemēram,

Es zinu, ko varu, tāpēc ka izprotu savas spējas. (ko zinu? kāpēc varu? pakāpeniskais pakārtojums)

7. Pasvītro virsteikumu! Nosaki palīgteikumu jautājumu un pakārtojuma veidu! Uzzīmē shēmas!

1. Šī dziesma aizkustināja cilvēku sirdis, jo dziedātājs to veltīja savai mātei, kura atbalstīja dēlu viņa mūziķa gaitās.
2. Kad bruņinieks atbrīvoja princesi, karalis uzdāvināja viņam sudraba pili, kura atradās augsta kalna galā.
3. Es baidījos atcerēties nepatīkamos notikumus, kuri jau bija mazliet aizmirsušie.
4. Pārgājienā mēs redzējām tādus dabas brīnumus, kādus nemaz pirms tam nespējām iedomāties.
5. Kas notika otrā ielas pusē, mēs īsti nevarējām saprast, jo nepatīkamais strīds jau bija sācies.
6. Grūti atrast kopīgu valodu ar tādu cilvēku, kurš visu laiku runā un domā par lietām, kuras svarīgas tikai viņam.
7. Kad norietēja saule, pēdējais stars bija brīnišķīgi zaļā krāsā, kādu nespēj radīt neviens mākslinieks.

Piemēram,

Kad staigājam pa mežu, mēs priecājamies, ka ir viegli elpot. (kad priecājamies? par ko priecājamies? tiešais pakārtojums)

8. Iesaisti saliktos pakārtotos teikumos dotos vārdu savienojumus!

Dotais vārdu savienojums – frazeoloģisms (pārnesta nozīme)	Frazeoloģisma skaidrojums
ņemt vāgu	bēgt
vārīt ziepes	darīt muļķības
bailīgs kā zaķis	ļoti bailīgs
cieta galva	grūti iemācīties
turēt rokas klēpī	neko nedarīt, slinkot
turēt greizu prātu	dusmoties uz kādu cilvēku, apvainoties
dzīvot kā niere pa taukiem	labi dzīvot, nav problēmu

Tiešā un netiešā runa.

1. Liec pieturzīmes teikumos ar tiešo runu!

1. Pacients pajautāja ārstam vai es dakter varētu pieteikt nākošo vizīti pēc divām nedēļām
2. Skolēni rīt notiks sacensības galda tenisā starp mūsu un kaimiņu skolu treneris stāstīja.
3. Jaunieši tagad interesējas par dažādām tehnoloģijām mūsu viesis informēja. Tas ir ļoti plašs izziņas materiāls viņš turpināja.
4. Mēs gaidām skolā viesus no Somijas un Spānijas skanēja informācija zālē.
5. Kāds man tur sakars. Es neko nezinu uztraukti paziņoja Alfrēds.
6. Vidvuds jautāja savam draugam Ko tu te Rihard dari
7. Viņš iesaucās Tu esi izdarījis lielas muļķības
8. Mani tas Andri nemaz neuztrauc Viktors paskaidroja. Es neko sliktu nevienam neesmu izdarījis
9. Oho Kristīn šis tērps tev lieliski izskatās iesaucās Gatis.
10. Televīzijas raidījuma vadītājs paziņoja Jā mēs gaidām jūsu zvanus

2. Pabeidz teikumus, pievienojot tiešo runu!

1. Ineta teica, ka viņas domas par nākotni ir šādas: „.....”
2. Mazais zēns skaļā, kaprīzā balsī prasīja: „..... !”
3. „..... !” iesaucās ekskursanti.
4. „..... ,” 10. klases skolēni fantazēja.

3. Pabeidz teikumus, pievienojot piebildi!

1. .... : „Es tev izstāstīju visu par šo problēmu.”
2. „Kas tev nāk prātā!” .....
3. „Es tev neko nedrīkstu stāstīt par šo cilvēku,” .....
4. ....: „Vai tad tiešām tu nevarēji rīkoties savādāk!”

4. Pabeidz dialogu!

A.: „Vai tu skatījies pa televizoru raidījumu par jaunākajiem notikumiem?”
B. : „.....”

A: „Kas tev visvairāk interesē?”
B: „.....”

A: „Es interesējos par futbolu.”
B: „.....”

A: „Ar kādu sporta veidu tu gribētu nodarboties?”
B: „.....”

A: „Drīz sāksies ziema. Vai tu labprāt ej slidot un slēpot?”
B: „.....”

5. Pārveido tiešo runu netiešajā!

1. Pirms došanās uz ķēniņa pili pamāte sacīja Pelnrušķītei: „Tu paliksi mājās, tev trauki jāmazgā”
2. Labā feja sacīja: „Neraudi, Pelnrušķīt, tūlīt arī tu dosies uz pili!”
3. „Kā lai es dodos uz pili ar šīm skrandām?” vaicāja Pelnrušķīte.
4. Feja atbildēja: „Es tev dāvināšu gan skaistu kleitu, gan kristāla kurpītes.”

6. Pārveido netiešo runu tiešajā runā!

1. Lielajā salā zaķis turējās kā vīrs un lielījās, ka sals to nepievarēsot.
2. Salam tas ķērās pie sirds, viņš apgalvoja, ka zaķi pārmācīšot.
3. kad sals uzsūtīja stindzinošu aukstumu, zaķis tikai lēkāja un teica, ka viņam esot silti.
4. Sals pārskaities sauca, ka lielībniekam klāšoties plāni.
5. Alfons jautāja, kāda pansijā esot kārtība un vai viesi ceļoties vēl.
6. Es teicu, ka brokastis būs pēc pusstundas lejā uz lieveņa.
7. Es vaicāju, vai viņš dzeršot tēju vai kafiju.
8. Pansijas saimniece pastāstīja, ka netālu esot skaists mežs, tur varot pastaigāties.
9. Viesi sajūsminājās, ka apkārt esot tik svaigs gaiss, ka galva reibstot.
10. Visi apspriedās un nolēma, ka palikšot te vismaz kādu nedēļu.

7. Veido dialogu!

A: „.....”

B: „Lūdzu, atnes man jauno spēli!”

A: „.....”

B: „Jā, es mazliet zinu noteikumus. Es spēlēju kopā ar saviem klasesbiedriem.”

A: „.....”

B: „Mēs varam spēlēt kopā, tad tu sapratīsi, kādi ir noteikumi .”

A: „.....”

B: „Nav jau nemaz tik sarežģīti, man arī sākumā likās, ka es nevarēšu iemācīties.”

A: „.....”

B: „Nu redzi, tu jau sāc saprast gājienus un spēles gaitu. Vai tad nav interesanti?”

A: „.....”

B: „Tad jau varēsim uzspēlēt vēl kādu reizi. Es skatos, ka te vēl ir labas spēles. Vai tu spēlē biljardu?”

A: „.....”

B: „Tu varētu man to iemācīt. Es pat nezinu noteikumus. Vai esi ar mieru?”

Dažādi pieturzīmju lietošanas gadījumi.

1. Tests.

Izvēlies pareizo variantu!

1.	A	Kramplauzis ātri, ātri iekāpa pa logu, un tad atņēma elpu, aizdedzināja cigareti, tikai tad viņš sāka lavīties uz priekšu.
	B	Kramplauzis ātri ātri iekāpa pa logu, un tad atņēma elpu, aizdedzināja cigareti, tikai tad viņš sāka lavīties uz priekšu.
	C	Kramplauzis ātri, ātri iekāpa pa logu un tad atņēma elpu, aizdedzināja cigareti, tikai tad viņš sāka lavīties uz priekšu.
2.	A	Viņš nelietoja masku, gumijzoļu kurpes, lukturīti, viņa kabatā atradās tikai revolveris, un viņš zelēja piparmētru košļājamo gumiju.
	B	Viņš nelietoja masku gumijzoļu kurpes, lukturīti, viņa kabatā atradās tikai revolveris un viņš zelēja piparmētru košļājamo gumiju.
	C	Viņš nelietoja masku, gumijzoļu kurpes, lukturīti, viņa kabatā atradās tikai revolveris un viņš zelēja piparmētru košļājamo gumiju.
3.	A	Viena mājas istaba bija vāji apgaismota, uz turieni devās kramplauzis, jo cerēja atrast tur naudu kādu dārgakmeni pulksteni.
	B	Viena mājas istaba bija vāji apgaismota uz turieni devās kramplauzis, jo cerēja atrast tur naudu, kādu dārgakmeni, pulksteni.
	C	Viena mājas istaba bija vāji apgaismota, uz turieni devās kramplauzis, jo cerēja atrast tur naudu, kādu dārgakmeni, pulksteni.
4.	A	Kad kramplauzis klusiņām atvēra durvis uz apgaismoto istabu viņš redzēja, ka kāds cilvēks aizmidzis gulēja gultā
	B	Kad kramplauzis klusiņām atvēra durvis uz apgaismoto istabu, viņš redzēja, ka kāds cilvēks aizmidzis gulēja gultā
	C	Kad, kramplauzis klusiņām atvēra durvis uz apgaismoto istabu, viņš redzēja, ka kāds cilvēks aizmidzis gulēja gultā
5.	A	Uz naktsгалdiņa juku jukām mētājās saņurcīta nauda, pulkstenis, atslēgas, cigāri un tur stāvēja arī zeltera pudele, ar ko salāpīt paģiras.
	B	Uz naktsгалdiņa juku, jukām mētājās saņurcīta nauda, pulkstenis, atslēgas, cigāri, un tur stāvēja arī zeltera pudele, ar ko salāpīt paģiras.
	C	Uz naktsгалdiņa juku jukām mētājās saņurcīta nauda, pulkstenis, atslēgas, cigāri, un tur stāvēja arī zeltera pudele, ar ko salāpīt paģiras.
6.	A	Zaglis, skat pagāja trīs soļus uz naktsгалdiņa pusi
	B	Zaglis, skat, pagāja trīs soļus uz naktsгалdiņa pusi
	C	Zaglis skat, pagāja trīs soļus uz naktsгалdiņa pusi
7.	A	„Tagad, mīlo cilvēk, paceliet abas rokas,” laupītājs pavēlēja.
	B	Tagad, mīlo cilvēk, paceliet abas rokas, laupītājs pavēlēja.
	C	„Tagad mīlo cilvēk, paceliet abas,” rokas laupītājs pavēlēja.
8.	A	Cilvēks skumjā nogurušā balsī atbildēja: „ Es varu pacelt tikai kreiso roku.”
	B	Cilvēks skumjā, nogurušā balsī atbildēja: „ Es varu pacelt tikai kreiso roku.”
	C	Cilvēks skumjā nogurušā balsī, atbildēja: „Es varu pacelt tikai kreiso roku.”
9.	A	„Paklau, vecīt vai tu nemānies?” ieprasījās zaglis.
	B	„Paklau vecīt, vai tu nemānies,” ieprasījās zaglis.
	C	„Paklau, vecīt, vai tu nemānies?” ieprasījās zaglis.

2. Tests par pieturzīmēm.

1.	A	Šogad ziema nepakļaujas ne vecu ļaužu ticējumiem, ne dabas likumiem, jo laiks ir tik silts, ka par pavasari vien gribas domāt.
	B	Šogad ziema nepakļaujas, ne vecu ļaužu ticējumiem, ne dabas likumiem, jo laiks ir tik silts, ka par pavasari vien gribas domāt.
	C	Šogad ziema nepakļaujas ne vecu ļaužu ticējumiem, ne dabas likumiem, jo laiks ir tik silts, ka par pavasari, vien gribas domāt.
2.	A	Tikai spožs mēness naktīs atgādina, par ziemu mezdams spokainas, garas, dīvainas ēnas.
	B	Tikai spožs mēness naktīs atgādina, par ziemu mezdams spokainas, garas, dīvainas ēnas.
	C	Tikai spožs, mēness naktīs atgādina par ziemu, mezdams spokainas, garas, dīvainas ēnas.
3.	A	„Cik labi Aleksi, ka tu atnāci, mums tik daudz jāpārrunā,” atviegloti teica Monika.
	B	„Cik labi, Aleksi, ka tu atnāci, mums tik daudz jāpārrunā,” atviegloti teica Monika
	C	„Cik labi, Aleksi, ka tu atnāci mums tik daudz jāpārrunā,” atviegloti teica Monika
4.	A	Gatis norādīja: „Tur re, nāk mans kaimiņš, viņš laikam dodas uz zveju.”
	B	Gatis norādīja: „Tur, re, nāk mans kaimiņš viņš laikam dodas uz zveju.”
	C	Gatis norādīja: „Tur, re, nāk mans kaimiņš, viņš laikam dodas uz zveju.”
5.	A	Man nepatīk, ka tu tik vienaldzīgi domā par nākotni un ka tu negribi mācīties tālāk.
	B	Man nepatīk, ka tu tik vienaldzīgi domā par nākotni, un ka tu negribi mācīties tālāk.
	C	Man nepatīk, ka tu tik vienaldzīgi domā par nākotni un, ka tu negribi mācīties tālāk.

3. Liec pieturzīmes! Skaidro to lietošanu!

1. Pirmā cilvēku paaudze bija pati laimīgākā brīvākā tāpēc ka dzīvoja kopā ar dieviem Zelta laikmetā.
2. Lai valdītu taisnība dievieta Astraļa ļoti ļoti rūpējās par saviem pavalstniekiem.
3. Cilvēki proti uzticējās viens otram un zeme deva visu nepieciešamo dzīvei.
4. Mežos bagātīgi auga dažādas ogas un laukos līgojās kupla zeltaina labība.
5. Vēl nebija uzcelta neviena pilsēta ko apjoztu dziļi grāvji un mūri un sargtorņi.
6. Zelta laikmetu nomainīja sudraba laikmets un beidzās mūžīgais laimīgais pavasaris.
7. Tagad pavasari nomainīja četri gadalaiki tāpēc cilvēkiem vajadzēja meklēt kur paslēpties no karstuma un aukstuma un vēja un lietus.
8. Smagi strādājot cilvēki uzcēla pirmās mājas kuras sākumā jāsaka bija ļoti vienkāršas.
9. Vara laikmeta cilvēki atklāja ka labumus sev var sagādāt arī karojot.

Piemēram,

Gadiem ejot,¹ es saprotu savus vecākus,² kuri man veltīja daudz uzmanības.

1. – divdabja teiciens

2. – salikts pakārtots teikums

4. Savieno teikumu daļas! Liec pieturzīmes!

(Ieteicams šo uzdevumu pildīt pēc A. Čehova īsā stāsta „Hameleons” lasīšanas)

1.	Policijas uzraugam nopakaļus gāja viņa palīgs un nesa		kuram pakaļ dzinās zeltkalis Hrjukins.
2.	Laukums bija kā izmiris		bet viens teica ka suns varbūt pieder ģenerālim.
3.	Uz Očumelova pusi uz trīs kājām skrēja suns		ko darīt ar suni.
4.	Apkārt pārbiedētajam kucēnam sapulcējās cilvēki un sprieda		kuri maina savas domas uzskatus pēc vajadzības pēc izdevīguma.
5.	Domas par suņa piederību bija dažādas		kurš teica, ka tas gan nav ģenerāļa suns.
6.	Očumelovam vajadzēja pieņemt lēmumu		bet tad pavārs paziņoja ka suns pieder ģenerāļa brālim.
7.	Policijas uzrauga domas par suni mainījās		sietu kurš līdz malām bija pilns ar ērkšķogām.
8.	Par hameleoniem sauc tādus cilvēkus		tāpēc ka neviens īsti nezināja par suņa piederību.
9.	Pēkšņi parādījās ģenerāļa pavārs		bet cilvēki smējās par notikumu tirgus laukumā.
10.	Očumelovs gandrīz pieņēma lēmumu ka suni vajadzētu nogalēt		pēkšņi viņš izdzirdēja suņa smilkstēšanu un cilvēka kliezienus.
11.	Policijas uzraugs tagad sāka suni žēlot un dusmoties uz zeltkali Hrjukinu		kuram pakaļ dzinās zeltkalis Hrjukins.

Skolotāja zināšanai, uzdevuma izpildes pārbaudei.

1.	Policijas uzraugam nopakaļus gāja viņa palīgs un nesa	3.	kuram pakaļ dzinās zeltkalis Hrjukins.
2.	Laukums bija kā izmiris	5.	bet viens teica ka suns varbūt pieder ģenerālim.
3.	Uz Očumelova pusi uz trīs kājām skrēja suns	6.	ko darīt ar suni.
4.	Apkārt pārbiedētajam kucēnam sapulcējās cilvēki un sprieda	8.	kuri maina savas domas uzskatus pēc vajadzības pēc izdevīguma.
5.	Domas par suņa piederību bija dažādas	9.	kurš teica, ka tas gan nav ģenerāļa suns.
6.	Očumelovam vajadzēja pieņemt lēmumu	10.	bet tad pavārs paziņoja ka suns pieder ģenerāļa brālim.
7.	Policijas uzrauga domas par suni mainījās	1.	sietu kurš līdz malām bija pilns ar ērkšķogām.
8.	Par hameleoniem sauc tādus cilvēkus	7.	tāpēc ka neviens īsti nezināja par suņa piederību.
9.	Pēkšņi parādījās ģenerāļa pavārs	11.	bet cilvēki smējās par notikumu tirgus laukumā.
10.	Očumelovs gandrīz pieņēma lēmumu ka suni vajadzētu nogalēt	2.	pēkšņi viņš izdzirdēja suņa smilkstēšanu un cilvēka kliezienus.
11.	Policijas uzraugs tagad sāka suni žēlot un dusmoties uz zeltkali Hrjukinu	4.	kuram suns varētu piederēt.

5. Liec pieturzīmes teikumos!

1. Mūsu mājas pelēkais pūkainais kaķis sastrīdējās.
2. Suns nikni pavisam nikni rūca Kur tu pelēci liki manu kaulu
3. Pelēcis neganti skaļi ņaudēja pretī Es tavu kaulu Džeri vispār neesmu redzējis
4. Abi uzvēla vainu viens otram un nespēja ne vienoties ne atjaunot draudzību.
5. Tā viņi strīdējās ilgu ilgu laiku kamēr atnāca saimnieks.
6. Viņš paskatījās uz abiem bēdu brāļiem un sāka smieties jo redzēja ka kauls paslēpies zem gultas.
7. Džeris un Pelēcis to nemaz nepamanīja strīda karstumā ka acis dūsmās bija aizmiglojušās.
8. Mēs jau to zinām ka kaķis un suns reti prot dzīvot draudzīgi.
9. Latviešu sakāmvārds sāka Dzīvo kā suns ar kaķi
10. Jūs nu gan esat iepinušies nepatīkšanās saimnieks teica.
11. Viņš gribēja abiem īgnajiem niķīgajiem strīdniekiem palīdzēt lai viss nokārtotos mierīgi.

6. Iesaisti saliktos (3 saliktos sakārtotos un 3 saliktos pakārtotos) teikumos vārdu savienojumus!

dzīvo kā suns ar kaķi, strīda karstumā, aizmiglojušās acis, uzvēlt vainu, vienoties par atbildi, atjaunot draudzību

Salikti sakārtoti teikumi	Salikti pakārtoti teikumi

7. Liec pieturzīmes! Skaidro to lietošanu! No iekavām izvēlies pareizo vārdu!

1. Dievs latviešu mitoloģijā un folklorā vārdu sakot ir līdzīgs cilvēkam jo dzīvo (tepat, te pat) blakus gan mājā gan strādā laukos.
2. Dievs sēj labību audzē zirgus strādā savās mājās dažādus darbus.
3. Laima likteņdievība nosaka cilvēka mūžu un viņa vienmēr ir pie bērna šūpuļa.
4. Siltā jo siltā saule zemkopju tautā ir svarīga nozīmīga dievība palīdzot izaudzēt ražu.
5. Dažreiz mēs (it kā, itkā) jautājam Ko tu jaunieti saproti ar vārdu laime
6. (Mēness, mēnesis) var teikt palīdz cilvēkiem naktī un lauku ļaudis pat mūsdienās darbus saskaņo ar (mēneša, mēness) gaitu.
7. Kas palīdz citiem tam Dievs palīdz.

Piemēram,

Nedari otram to, ¹ kas tev pašam nepatīk.

1. – salikts pakārtots teikums

8. Liec tekstā pieturzīmes! No iekavās dotajiem vārdiem izvēlies pareizo! Burvestības.

Pasaulē ir cilvēki kam piemīt stipri vārdi. Šos vārdus var izmantot citiem gan par labu gan par sliktu.

Par to mūs var pārliecināt šīs stāsts.

Bija silta karsta vasara. Govīm mūsmājās sāka pietrūkt piena un saimniece par to uztraucās. Dienas (itkā, it kā) nebija tik karstas zāle ganībās turējās. Bet (slaukšanas, slaugšanas) reizēs māte un Vilma nāca no kūts ar tukšiem spaiņiem.

Vispirms māte sabāra ganu meiteni Ainu Vai tu skuķi govis vairs negani?

Nākamajās dienās piena palika mazāk un mazāk. Bija vējaina diena māte aizgāja uz ganībām. Noraudātām acīm govis raudzījās gaisā un zāli nemaz (neēda, nēda). Vienīgi teļi staigāja jo par pienu viņiem nebija jādomā. Māte padzenāja ganāmpulku lai tam pie kājām būtu laba zāle. Lopi tai pat virsū neskatījās un staigāja apjukuši.

Mājās māte pārnāca drūma nerunīga pavisam domīga. Kāds būs gājis lopiem garām un noskatījies ar ļaunu aci.

Kas to būtu izdarījis viņa sev jautāja.

Bija jādomā ko darīt ar ļauno varu.

Vakarā (pēkšņi, pēķšņi) ieraudzījām lecam krupi. Tad zinājām kas jādara. Brālis sameklēja dēļa gabalu pārlika to pāri malkas šķīlai. Uz viena dēļa gala uzlika krupi bet pa otru spēcīgi uzsita. Krupis (svilbdams, svilpdams) uzlidoja gaisā. Jūs domājat ka ar to bija gana? Krupi gan pieveicām bet piens neradās. Mēs sapratām ka jāmeklē palīdzība. No govīm varēja (izspiezt, izspiest) tikai lipīgu dzeltenu šķidrumu.

Māte posās pie Sīļiem jo Sīļu māte vārdos bija stipra. Viņa atnāca un ar noslēpumainu vaigu (istaigāja, izstaigāja) virtuvi pieliekamo kūti. Viņa kaut ko purpināja savā valodā meta krustus.

Kāds nāks un prasīs dzert bet nedodiet viņa noteica.

Pēcpusdienā tiešām mūsu pagalmā ienāca kaimiņiene un prasīja Ainiņ iedod padzerties

Ganu meitene stāvēja ar vaļēju muti un skatījās un nekustējās ne no vietas.

Tad māte ierunājās Ej vien mājās tev pašai ir aka

No tās dienas burvestība bija uzveikta un govīm atkal parādījās piens.

Piemēram,

Man (diemžēl, ~~diem-žēl~~) nav saprotami, kā varēja uzveikt ļaunumu ar vārdiem.

9. Nosvītro vārdus, kuros ir ortogrāfijas kļūdas!

kaut kāds

diezinkas

otreiz

pastāvīgi

gan drīz

aizskari

kādu reizi

Piemēram,

nezinikas

ne viens

it kā

pašreiz

patstāvīgi

aprecēties

katrreiz

nekāds

diez ko

diemžēl

ikats

patreiz

kautko

izstaba

kādreiz

kautkam

pārunāt

10. Sanumurē pieturzīmes! Skaidro to lietošanu!

1. Kad mazais, interesantais dzīvnieciņš hameleons jūt briesmas, viņš maina krāsu, pieskaņojot to apkārtnēi.
2. Daudzi dzīvnieki un augi, un kukaiņi izdzīvo, jo spēj saplūst ar apkārtni.
3. Maskēšanos nodrošina gan krāsojums, gan forma, gan kustības, kas ņemtas no dabas.
4. Krāsa un kustības plēsējiem ļauj nemanīti uzbrukt, piemēram, tīģeriem, pumām, leopardiem.
5. Iepazīdami dzīvniekus tuvāk, mēs redzam, ka cilvēki brīžiem ir ļoti, ļoti līdzīgi.
6. Putni siltajās zemēs izskatās kā zieds, bet ledus lāči ziemeļos ir balti kā sniegs.
7. Satverta aiz astes, ķirzaka to atstāj un aizbēg, atstādama ķērāju ar garu degunu.
8. Renārs mūsu vecais runcis visu dienu guļ savā groziņā.

Piemēram,

Visapkārt skanēja putnu dziesmas, ¹ likdamas palikt klusi, ² klusi.

1. – sākas divdabja teiciens
2. – atkārtoti vārdi

11. Liec pieturzīmes! Svītriņu vietā raksti pareizu burtu!

1. Atskatot savādajai skaņai viņš pagrieza galvu pirmkārt uz kreiso pusi otrkārt uz labo bet neieraudzīja jo skatu aizsedza milzīgs kupls koks kurš auga upes krastā.
2. Mans labākais drau _ s Viktors Kalns sporta meistars biatlonā tagad mācās Sporta akadēmijā tāpēc ka viņš proti grib kļūt par treneri.
3. Tad ātri pavisam ātri iestājās nakts tumša klusa noslēpumaina.
4. Tu nāc un es tevi ar nepacietību gaidu jo šo jautājumu mēs varam izlemt tikai kopā.
5. Reksis šis gudrais suns filmā tēlo kā labs aktieris kuram uzticēta svarīga nozīmīga loma.
6. Man jāsaka tev dažas svarīgas lietas un es tam nopietni gatavojos jo gribu lai saruna ir sekmīga.
7. Tu jāsaka gan neklausīties pietiekami uzmanīgi bet būs vien tev jāpiedod jo abi esam noguruši.
8. Apklū _ dams no saimnieka uzsauciena suns nokaunējies lēni lēni ielīda būdā.
9. Iebri _ dama au _ stajā ūdenī mazā meitenīte centās noķert spožo krāsaino zivtiņu kura iepeldēja zālēs.
10. Viņš pacēla no bēniņu grīdas kādu vecum vecu priekšmetu kurš tur jau bija gulējis tik ilgi ka bija pat grūti to saprast.
11. Mana māsa bieži pērk žurnālus ieva un Santa un O Klubs un Rīgas Laiks.
12. Māte aicināja visus vakariņās viņa uzlika uz galda dažādus ēdienus salātus kūpošu kartupeļu bļodu sēņu mērci.
13. Man šodien nemaz nav laika manu mīļo draudziņ!
14. Es redzu kā daba pamazām mostas pavasarim kā uzzied pienenes kā mazas saulītes.

**12. Liec pieturzīmes (arī punktu pie gada skaitļiem, kur tas nepieciešams)!
No iekavām izvēlies pareizo vārdu!**

Tumšie spēki latviešu mitoloģijā.

1. Viens no tumšajiem spēkiem (Latviešu, latviešu) mitoloģijā bija pūķis kuru viņi sauca par mantas rausēju. Pūķa uzdevums bija nest mājās mantu naudu labumu lai tas (viss, vis) ilgi saglabājas. Ja pūķis (parādās, parādas) tad mēs varam redzēt ugunīgu čūsku (uguns, uguņa) kamolu spīdīgu lodi.

9. Visā pasaulē tic vilkačiem kas ir par vilku pārvērties cilvēks. Vilkacis parasti neuzbrūk cilvēkiem ja vien uz to nemudina atbība. Ir speciāli burvju vārdi kuri var pārvērst cilvēku par vilku.
Šie vārdi saka Tādas pašas drēbes tev un man pelēki svārki gara aste
Par vilkačiem ir dažādi nostāsti kurus cilvēki stāstīja viens otram un kuriem arī ticēja.

10. Reiz sievietes mazgāja veļu upes krastā bet netālu meža malā ganījās kaimiņu lopi.
Kalpa sieva skatījās uz lopiem un (pēkšņi, pēķšņi) teica Man gribas gaļu

Tad šī sieva aizgāja līdz krūmiem noģērbās plika un pārvērtās par vilkati. Viņa ieskrēja lopu ganāmpulkā noķēra aitu un to nokoda.

Pā to laiku citas sievas atrada vilkatas drēbes gan atrada gan pārcilāja un nevarēja saprast kur viņa palika.

Kad vilkata atskrēja atpakaļ pēc savām drēbēm tad nevarēja vairs par cilvēku tikt jo drēbēm bija citi pieskārušies.

Kalpa sievai bija maza meitenīte kas vēl nemācēja kājām iet. Vilkata bieži vien skrēja pie viņas uz mājām lai samīļotu kamēr citi neredz.

4. Vadātājs ir nelaikā nogalināta cilvēka dvēsele kas maldina gājējus un braucējus. Vadātājs pusnaktī vai pusdienlaikā aizvilina gājējus no īstā ceļa un viņu nevar normāli (atgriesties, atgriezties) mājās.

5. 16 un 17 gadsimtā burvjus un raganas visā Eiropā un Latvijā dedzināja uz sārta. Bieži vien par raganām (uskatīja, uzskatīja) gudras sievietes kuras mācēja ārstēt citus cilvēkus.

6. Ja redzi raganu debesīs tad ņem zilu vilnas dziju. Šo dziju ar rokas pirmajiem diviem pirkstiem sasien deviņos mezglos un tad ragana būs nekaitīga sasieta.

7. Pret tumšajiem spēkiem palīdz arī pīlādža koks tāpēc ka tā ogām ir krustiņš galā.

8. Kad uz mājas klēts kūts durvīm uzzīmē lietuvēna krustu tas arī palīdz pret ļaunajiem spēkiem.

Piemēram,

(Ik dienas, ikdienas) senie (latvieši, Latvieši) sastapās gan ar ļaunajiem, gan labajiem spēkiem

**Pieturzīmju lietošanas skaidrojums.
Galvenie pieturzīmju lietošanas likumi.**

1.	Ar komatiem atdala vienlīdzīgus teikuma locekļus – <i>Pa mūsu sētas vārtiem ienāca Jānis, Pēteris un Rihards. Man garšo gan āboli, gan bumbieri, gan ķirši. Vecmāmiņa pagatavoja ceptus kartupeļus un karbonādi, olu krēmu un vaniļas mērci. Istabā bija te silts, te pēkšņi auksts. Mēs no pārgājiena atgriezāmies piekusuši, bet laimīgi.</i>
2.	Ar komatu atdala atkārtotus vārdus – Ātri, ātri pagāja dienas nometnē. <i>Zēns uz skolu gāja lēni, pavisam lēni.</i> <i>Darbu vajadzēja pabeigt steidzami jo steidzami.</i>
2.	Ar komatiem atdala uzrunu – Jēkab , ātrāk nāc šurp! <i>Man bija ļoti patīkami būt ar tevi kopā, Gunār! Ko tu, Viktorij, te dari?</i>
3.	Ar komatu atdala izsaukšanas vārdus – Brr , ir nu gan šodien aukstums! <i>Tur jau, skat, nāk mani draugi!</i> Paldies , pusdienas bija ļoti gardas! Lūdzu , nāciet visi iekšā!
4.	Ar komatu atdala apgalvojuma (jā) un nolieguma (nē) partikulas – Jā , es varēšu pie tevis šovakar aiziet. Nē, nē, nē , tas nekur neder!
5.	Ar komatu atdala iespraudumus – protams, pirmkārt, otrkārt, treškārt utt., piemēram, manuprāt, proti, pēc jūsu domām, pēc manām domām, tas ir, bez šaubām, respektīvi, šķiet, īsāk, patiesi, konkrētāk, tavu laimi, pareizāk, precīzāk, var teikt, var sacīt, vārdu sakot, jāsaka, citiem vārdiem <i>Mājās es, pirmkārt, izmācīšos, otrkārt, iešu uz treniņu, treškārt, paskatīšos kādu labu filmu.</i>
6.	Ar komatiem atdala salikta sakārtota teikuma daļas - ○ daļas var saistīt un, bet, tomēr, taču, turpretim, turpretī, ○ katrā daļā ir gramatiskais centrs – <i><u>Vectēvs</u> vakarā <u>lasīja</u> jaunāko presi, bet <u>vecmāmiņa</u> <u>adīja</u> zeķi. <u>Pavasara saule</u> <u>sasilda</u> zemi, šur tur jau <u>parādās</u> zaļi <u>asni</u>.</i>
7.	Ar komatiem atdala salikta pakārtota teikuma daļas (virsteikumu un palīgteikumu) - ○ palīgteikumu ievada ka, lai, vai, jo, ja, tāpēc ka, līdzko, tādēļ ka, kas, kāds, kāda, kurš, kurā, kur, kad, cik, kaut gan, kamēr, no kurienes, uz kuriem, ○ palīgteikums var atrasties - <i>Tu zini, ka dzīvē daudz var sasniegt ar gribasspēku. Ja mūsu komanda uzvarēs, mēs varēsīm piedalīties finālā.</i>
8.	Pieturzīmes teikumos ar tiešo runu – ○ Piebilde: „ Tiešā runa.?! ” <i>Santa pajautāja: „Kurš paliks skolā sestdien?”</i> ○ „ Tiešā runa,?! ” piebilde. <i>„Es braukšu mājās,” Hugo atbildēja. „Vai tad te notiks kaut kas interesants?” draugi gribēja zināt.</i>
9.	Ar komatiem atdala savrupinātus teikuma locekļus – <i>Arvīds Ramanis, bijušais direktors, bija ļoti labs cilvēku raksturu pazinējs. Pie skolas auga egle, varena, kupla, skaista.</i>
10.	Ar komatiem atdala dīvdabja teicienu (- dams, - dama, -is, -usi, -ot, -oties, -ts, -ta) – <i>Ienākot klasē, es redzēju, ka kaut kas nav kārtībā. Indra, saņemdamā vēstuli, ļoti nopriecājās.</i>

Pārbaudes darbs.

1. Liec pieturzīmes!

No iekavās dotajiem vārdiem izvēlies pareizo!

Svītriņu vietā ieraksti pareizo burtu!

Ir 1999 gada 21 jūnijs. Kad vēl daba un cilvēki vasaras sākumā nav pārguruši no karstuma no vasaras darbiem no putekļiem uz ceļiem es nolemju paceļot pa ..... (Kurzemes Novadu, Kurzemes novadu). Savu ceļu sāku no Liepājas puses iedams kājām. Uz lauku ceļiem satieku cilvēkus kuri .....(ikkatrs, ikatrs) ir aizņemti ar savām domām bet tomēr grib parunāties ar svešinieku. Daudzi saka lai Dievs tev ceļiniek palīdz!

Ir svētdienas pievakare gaiša un mierīga klusa un mazliet noslēpumaina. Turpinot savu ceļu es sasniedzu vietu kuru sauc par Pāvilstu un kuru man ieteica apskatīt kāds cilvēks. Juris mans draugs strādā pie Latvijas novadu karšu sastādīšanas. Viņš ir apceļojis ļoti ļoti daudz ..... (vietu, vietas).

Vispirms es vārdu sakot dodos uz molu kurš būvēts no laukakmeņiem. Katra .....(akmens, akmeņa) stāsts varētu būt savādāks tāpēc ka to mū _ _ ir garu garais. Jūras krastā mols aplikts ar pelēkiem smagiem un drošiem betonā blukšiem. Sakas upes otrā krastā ir vēl cits mols un tie abi sargā upes grīvu no jūras bangām. Kad eju gar upes malu es nesatieku ..... (ne vienu, nevienu) cilvēku jo te nav ..... (māju, mājas).

Tad priekšā redzu baltu pamatīgu ēku ar sarkanu dakstiņu jumtu kas liek atcerēties lauku dzīves tēlojumu dažādu rakstnieku darbos. Piemēram Alfrēds Dziļums 1907 – 1976 raksta par lauku cilvēku ..... (ik dienas, ikdienas) darbiem jo pats tos ir piedzīvojis.

Ceru ka sastapšu kādu zvejnieku tāpēc eju uz upmalu jo redzu ka gar tīklu būdām staigā nesteidzīgi cilvēki. Lai tuvāk iepazītu Pāvilstu nolemju otrā rītā visu apskatīt vairāk.

(V. Veldre)

2. Iesaisti saliktos pakārtotos teikumos dotos frazeoloģismus!

dzīvoja kā sapnī, saņēma dūšu, iemeta acis naudas makā

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Uzraksti pilnā teikumā ar vārdiem gadu un datumu, kad rakstnieks V. Veldre sāka apceļot Kurzemi!

.....
.....
.....

4. Uzraksti vārdu saīsinājumus!

vizuālā māksla - .....

teikuma priekšmets - .....

salikts pakārtots teikums - .....

vietniekvārds - .....

5. Uzraksti ielūgumu uz izstādes atklāšanu!

--	--

6. Doto vārdu nozīmju skaidrojumus var atrast svešvārdu vārdnīcā. Izlasi apgalvojumus! Atzīmē pareizo ar X!

Apgalvojums	Jā	Nē
Vārda panorāma nozīmi var atrast pirms vārda pansija nozīmes		
Vārdi panorāma , pansija , pantomīma ir sakārtoti alfabēta secībā		
Vārda pantomīma nozīmi var atrast starp vārdiem panelis un paprika		

7. Uzraksti nelielu stāstiņu „Kādas mājas stāsts”!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Patstāvīgais darbs.

1. Liec pieturzīmes! Svītriņu vietā ievieto pareizos burtus!

1. Svece ir tā kā cilvēks. Atdod savu gaišumu pati pazu _ dama.
2. Sapņi zuzēja ap Jurgī kā zelta bites un viņš padevās. Dzīve nokrita kā nonēsāta drēbe sapņi veda viņu un jauneklis nevarēja vairs pamo _ ties.
3. Lielais sapņu koks it kā lauzīja rokas vētrā nesapra _ dams notiekošo.
4. Bet runčuks laipo it kā (ne kā, nekā) neredzētu gar sētas malu līdz viņam pretī nostājas liels pelēks suns.
5. Klusums visu a _ sargāja tā ka te būtu templis nevis cilvēku māja.
6. Pasaulē cilvēku vairāk nekā smilšu tīrumā bet cik ir to kuru prieki ir mūsu prieki un kuru bēdas ir mūsu bēdas.
7. kalni cēla savas ugunis tei _ dami mums ka te viņi stāv jau (tūkstoš, tūkstošs) gadus.
8. Meitenes acis mirdzēja tā kā debesis atveroties.
9. Mākoņi jau met _ s balti un apaļi un spožas sudraba maliņas tos padara vēl skaistākus.
10. Ezers ir pavisam zils un vītolos sabiruši dzeltenī ziedi un mazas zaļganbaltas lapas.
11. Manas dienas aizpeld un atpeld kā balti gulbji.
12. Izmisuma un bailu nemiera gadus viņš pavada cīņā par savu vietu dzīvē.
13. Viņi iet caur bērzu birzi un lokanie zari glāsta viņu galvas.

2. Sameklē visus iespējamus sinonīmus vārdam *tecēt!* Pasvītro tos!

1. Cauri Kurzemes mežiem plūst Venta.
2. Garām Vidzemes pakalniem līkumo Gauja.
3. Pie mūsu mājas burbuļo pavisam maza upīte.
4. Klusajā vakarā varēja dzirdēt, kā čalo strauts gravā.
5. Mežmalā urdzēja avotiņš, kura ūdens bija bezgala gards.

3. Uzraksti antonīmus dotajiem vārdiem! Trīs no šiem vārdu pāriem iesaisti teikumos!

balts -	melns	patiess -	iesākt -
gaisma -		skaists -	runāt -
laime -		varens -	priecāties -
lielīgs -		kluss -	tuvs -
turēt -		viegls -	mirt -
bieži -		vienmēr -	ātri -
rupjš -		skumjš -	dārgs -

.....
.....
.....
.....
.....

Piemēram,

Tavs kaķis ir **melns**, bet mans ir **balts** ar melnām ķepiņām.

Pārbaudes darbs.

1. Liec tekstā pieturzīmes! No iekavās dotajiem vārdiem izvēlies pareizo! Svītriņu vietā ieraksti pareizo burtu!

Mīlestības vārds.

Kādam virsaitim bija skaists bet nejūtīgs dēls. Kad dēls paaugās tēvs sūtīja viņu pasaulē uzmeklēt to kam krūtīs tik stipra mīlestība kvēlo ka pat akmens salū _ t. Lūk ar šādu mīlestību var atslēgt visas atslēgas ar kurām (aizslēgta, aislēgta) sirds.

Dēls nokļuva pils i _ tabā kam sienas un grie _ ti mirdzēja (it kā, itkā) ledū. Viņš bija piekūsis un nolēma atlaisties pret vienu pils sienu lai atpūstos. Kad dēls gribēja pēc kāda laika piecelties viņš nevarēja no ledus tikt vaļā.

Nelaimīgais bēdīgais jauneklis sauca palīgā bet mājā (ne viens, neviens) negadījās kas varētu viņu atbrīvot. Tikai au _ sts vējš pūta gar pils stūriem un vientulīgas lapas lidoja pa gaisu.

Otrā upe pusē bija neliela gaiša pēc puķēm smaržojoša mājiņa kurā dzīvoja Mīlestība. (Tiko, tikko) viņa dzirdēja saucienus tā steidzās palīgā jauneklim.

Dēls nokrita Mīlestībai pie kājām uz ceļiem un pateicās par palīdzību. Mīlestība piecēla dēlu un teica Es esmu Mīlestība un man nevajag pateikties.

Sirsnī _ s prieks pārņēma jaunekli un viņa sirds atvērās mīlestībai. Mīlestībai vēl (tikai, tikkai) jāpaskat _ s, ko citi ļaudis dara. Tad varēs atlaisties gultā un apse _ ties ar baltu labestības palagu jo paveikts bija liels darbs.

Atbildi uz jautājumu!

Kādu darbu mīlestība paveica?

.....
.....

2. Svītriņu vietā ievieto atbilstošu burtu!

s vai z

el _ dams, pū _ dams, grū _ dams, piemir _ dams, uzne _ dams, lī _ dams,
noplē _ dams, pārve _ dams, si _ dams, ē _ dams, saju _ dams, lū _ dams

a vai ā

pieceļ _ s, sild _ s, piepild _ m, māc _ s, aplaist _ m, strīd _ s, pārbaud _ m,
iespītēj _ s, apģērbj _ s, apprec _ s, atrod _ s, atpūš _ s, ārstēj _ s, baid _ s

3. Labo doto vārdu pareizrakstību, kur tas nepieciešams!

kafeijnīca, pavadiju, dzejinieks, svešs, izstaba, apģērbs, trīspadsmīt,
pieņemās, aukstas egles, augsts stabs, vis lauks apstādīts ar karpeļiem, es
vis tev nepalīdzēšu, balts zieds, sāpīks pārdzīvojums, droš risinājums, es
aizgāju otreiz, tu strādā pastāvīgi, tajā ceļa posmā patstāvīgi notiek avārijas

4. Ar katru no dotajiem vārdiem veido 2 teikumus, lai katrā no tiem vārdam būtu cita nozīme!

salām

.....
.....
.....

roku

.....
.....
.....

ceļu

.....
.....
.....

karu

.....
.....
.....

5. Pieraksti antonīmus! Izvēlies trīs pārus un iesaisti teikumos!

raudāt	
liels	
tievs	
tērēt	
skops	
sīks	
īgns	
bailīgs	
izsalcis	
izslāpis	
gaišmatis	

.....
.....
.....
.....
.....

Piemēram,

silts – auksts

Vasarās laiks ir **silts** un patīkams, bet ziemās **auksts** un drēgns.

Leksikoloģija.

1. Ievieto teikumos piemērotus frazeoloģismus!

1. Puisim ..... zem kājām, pulkstenis jau bija četri, bet tikšanās ar meiteni bija norunāta pēc desmit minūtēm, viņš ..... metās skriet uz tramvaja pieturu.
2. Bieži vien mēs ....., bet vajadzīgā brīdī tomēr varam .....
3. Skolēni visu pēcpusdienu ....., kur varēja palikt jaunā videokamera, tā bija .....
4. Zēni aiz vecās mājas pīpēja, parādījās direktors, un visi .....
5. Martai ..... nemiers par savu draugu, kurš agrā pavasarī devās braucienā ar laivām pa straujo, bīstamo Amatas upi.
6. Vētras laikā ..... tūkstošiem koku.
7. Abas meitenes bija ..... līdzīgas viena otrai
8. Ārija pārnāca mājās ..... tādēļ ka nebija ..... un nepaņēma lietussargu, kaut gan laika ziņās visā Latvijā solīja lietu.
9. Kaspars ..... tādēļ ka tik lielu zalkti viņš vēl nekad nebija redzējis.

Frazeoloģisms	Skaidrojums
zeme dega	ļoti jāsteidzas
kā akā iekritis	nekur nevarēja atrast
lauzīja galvu	domāja
gāja bojā	iznīcināja, nomira, vairāk nav
slapja kā vista	ļoti slapja
bailīgi kā zaķi	ļoti bailīgi, nedroši
sirdī dega	bija uztraukums, nemiers, liela vēlēšanās
galva uz pleciem	(ir)- var visu izdomāt, paredzēt, (nav) – neizdomā, dara bez domāšanas
saņemt sevi rokās	pārvarēt bailes, uztraukumu
laidās lapās	bēga
stāvēja kā pienaglots	nekustējās
uz mata	ļoti līdzīgas, vienādas
pa kaklu pa galvu	ļoti steidzās

2. Ievieto teikumos frazeoloģismus!

1. Klasē sākās strīds, katrs gribēja izteikt savas domas, bet Gunārs vēl ..... un pateica, ka nevienam nav taisnība, ka viņi vispār nedomā, ko runā.

2. Nikola vienmēr ..... un tikai tad dodas ārā pa durvīm, viņa vienmēr grib izskatīties nevainojami.

3. Meitene pateica: „Es tevi nemīlu, man ir cita draugs, kurš ir daudz uzticamāks par tevi!” Tas puisim bija ..... , to viņš nebija gaidījis, viņam šī meitene bija ļoti svarīga.

4. Jaunieši satikās pašā ..... pie strūklakas katru vakaru.

5. Konkursa dalībniekiem ..... , tāpēc ka tūlīt vajadzēja paziņot balsojuma rezultātus, vienam pārim šovu vajadzēs atstāt.

6. Koncertā bija ļoti daudz cilvēku, Harijs ..... visapkārt, kamēr ieraudzīja pazīstamas sejas.

7. „Tai mātei nu gan ir ..... . Kā viņa varēja pamest tik mazu bērniņu?” nodomāja Agnese.

Frazeoloģisms	Skaidrojums
ledaina sirds	nejūtīgs, nemīl cilvēkus, domā tikai par sevi
iemeta acis	ieskatījās
pilsētiņas serde	pilsētas centrs
ielēja eļļu ugunī	pateica, izdarīja vēl kaut ko, kas padara attiecības sliktākas
sirds kāpa pa muti laukā	bija liels uztraukums
splāviens sejā	apvainojums, aizvainojums no cita cilvēka
pameta acis	apskatījās

3. Iesaisti teikumos frazeoloģismus!

Frazeoloģisms	Skaidrojums
vienā elpas vilcienā	kaut ko ļoti ātri padarīja, pateica
pa kaklu pa galvu	ļoti steidzas
iet kur acis rāda	iet nezināmā virzienā, pats nezina, kur iet
dzīvo kā suns ar kaķi	bieži strīdas
akli paklusa	bez domāšanas pilda citu pavēles, klausā citiem, pats nedomā
sirds kūleņus met	liels uztraukums

4. Lasi uzmanīgi situāciju aprakstus! Paskaidro frazeoloģismu nozīmi!

1. Gūtmaņu ģimenē jau vairākās paaudzēs vīrieši bija sabiedrībā pazīstami, cienījami ārsti. Tēvs gribēja, lai vecākais dēls turpina dzimtas tradīcijas un mācās par ķirurgu, taču dēls izvēlējās kļūt par aktieri. Tas tēvam bija **spļāviens sejā**.

2. Sīkais Francis, gribēdams izpelnīties lielāko zēnu kompānijas uzmanību, **akli pildīja** visu, ko viņi teica.

3. Skolas domes pārstāvis **saņēma dūšu** un devās pie skolas administrācijas, lai paziņotu skolēnu neapmierinātību ar skolas iekšējās kārtības noteikumiem vakaros.

4. Rūdis vairākas reizes neizgāja uz basketbola treniņu tieši pirms atbildīgām sacensībām. Šī viņa rīcība **pielēja eļļu ugunij** trenera pacietībai. Rūdis uz laiku tika diskvalificēts.

5. Pirms izešanas uz ielas Marika **iemeta acis** spogulī, lai pārlicinātos, vai viss ir kārtībā.

6. Vecmāmiņas **vārdi dedzināja**, tāpēc ka Nauris nebija izpildījis solījumu.

7. Ļaužu pilnajā zālē Dāvja **acis šaudījās no vienas puses uz otru**, kamēr viņš ieraudzīja savu paziņu Sandru.

8. **Sirds kūleņus meta** par kontroldarba vērtējumu, jo nebija spējies izpildīt visus uzdevumus.

9. Pašā **pilsētas sirdī** floristi bija novietojuši skaistu ziedu taureni, kas priecēja cilvēkus.

10. **Ledainas sirdis** ir tiem cilvēkiem, kuri pamet dzīvnieciņus uz ielas, nedod ēst, sit.

spļāviens sejā - .....

akli pildīja - .....

saņēma dūšu - .....

pielēja eļļu ugunij - .....

iemeta acis - .....

vārdi dedzināja - .....

acis šaudījās no vienas puses uz otru - .....

sirds kūleņus meta - .....

pilsētas sirdī - .....

ledainas sirdis - .....

8. Atrod dotajā sinonīmu rindā pamatvārdu! Pasvītro to!

- daiļš, brīnišķīgs, burvīgs, debešķīgs, izskatīgs, skaists, glīts, jauks, pasakains,
- stiprs, skaļš, kliegzīgs, skaņš,
- valgs, mikls, valgans, paslapjš, žulgans, mitrs, drēgns,
- mazs, neliels, sīks, nīkulīgs,
- draiskulīgs, nebēdnīgs, jautrs, priecīgs, pārgalvīgs,
- čakls, strādīgs, darbīgs,
- stūrgalvīgs, nepiekāpīgs, ietiepīgs,
- laisks, slinks, kūtrs

9. Dotajiem īpašības vārdiem pievieno sinonīmus (cik vari izdomāt)! Trīs no sinonīmu rindām iesaisti teikumos!

dāsns -	dīžs - .....
nīgrs -	salts - .....
dzestrs -	žigls - .....
raits -	sīks - .....
valgs -	slaidis - .....
košs -	jauks - .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Piemēram,

krāsains – raibs, jautrs

Vecmāmiņas dārzā katru pavasari uzzied krāsainas, jautras, raibas puķes.

10. Pievieno svešvārdiem (no citām valodām aizgūtajiem vārdiem) latvisko vārdu! Vari izmantot svešvārdu vārdnīcu!

abonēt -	masu mediji - .....
polemizēt -	ģeniāls - .....
korektors -	ekoloģija - .....
unikāls -	absolvents - .....
rekomendācija -	oriģināls - .....
deklinēt -	autonoms - .....
ofiss -	redīgēšana - .....
prese -	globāls - .....

Piemēram,

variants – viens no veidiem

11. Ievieto piemērotus vārdus un vārdu savienojumus (arī frazeoloģismus) no dotajiem! Maini locījumus, ja tas vajadzīgs!

frazeoloģismi – vārdu savienojumi ar pārnestu nozīmi (saprotam savādāk)

Māte ..... un pateica ģimenei patīkamo ziņu:

„Mēs gatavojamies vasaras vidū doties ceļojumā uz Norvēģiju, bet tev gan, Jēkab, laikam vajadzēs palikt mājās, ja tavas sekmes neuzlabosies!”

Jēkabs stāvēja..... un....., jo tā nemaz nebija patīkama vēsts. Bet puisis negribēja arī sākt ....., tāpēc ka pats jutās vainīgs, viņš tiešām pēdējā laikā bija noslinkojis, un mācības palikušas novārtā. Skolotāja jau bija viņu pirms laba laika brīdinājusi, bet viņš ..... visu, ko viņa teica, tas nelikās svarīgi. Jaunākais brālis Ervīns uz viņu skatījās ....., jo viņam sekmes bija ļoti labas, viņš paspēja arī nodarboties ar sportu. Ervīns trīs reizes nedēļā gāja uz basketbola treniņiem. Jaunākais brālis ieteicās:

„Tu nu gan, Jēkab, esi slīmests! Tā taču tu neko nerasniegsi!”. Par tik prātīgiem vārdiem Jēkabs sadusmojās, bet Ervīns domāja:

„Kas mani ....., tagad tikai sanāca nesaskaņas ar brāli.”

Jēkabs bija ..... uz sevi, viņš nolēma aprunāties ar draugu Bruno. Abi norunāja satikties. Bruno teica :

„....., gan jau viss nokārtosies! Tu jau vēl vari saraut mācībās un dabūt labas atzīmes.” Viņi aprunājās par visu ..... un nāca pie secinājuma, ka Jēkabs mēģinās visus parādus mācībās nokārtot un Bruno viņam palīdzēs. Ceļojums uz skaisto ziemeļu zemi likās tik vilinošs!

Izmantojamie vārdu savienojumi - spīdēja un laistījās, aizkrikušas ausis, apaļi smaidīt, stāv kā olekti norijis, padot plaukstu kā dēlīti, skatīties no augšas, kīviņš (kašķis, skandāls), nikns (nīgrs, īgns, dusmīgs, drūms, pikts, iepicis, sapīcis), runāt krustām šķērsām, neņemt galvā, laist gar ausīm, raut aiz mēles, rādīt skābu seju.

12. Labo stila kļūdas!

Abiem zēniem gāja runa par basketbola sacensībām piecas dienas atpakaļ.
Manam brālim pie vecākiem vienmēr ir kāds lūgums.
Gribēju pacelt to akmeni, bet viņš izrādījās baigi smags.
Ciemiņi pagājušajā nedēļā atbrauca pie manīm, un mēs pastaigājāmies par pilsētu.
Ina Kursīte stādīja skolēniem priekšā jauno audzinātāju.
Mēs sarāvām savu draudzību, tāpēc ka baigi sastrīdējāmies.
Es nopirku priekš tevis šokolādi, tāpēc ka tu mīli saldumus.
Mana vecmāmiņa dzīvo Talsos uz Meža ielas, mēs pie viņas bijām ciemos divas nedēļas atpakaļ.

Liec pieturzīmes!

Meža klajumā sanākuši salēkuši saskrējuši svētku viesi. Tie nepacietīgi veras augšup jo gaida kad saulīte parādīsies. Re tur jau tā izvelas virs Dižmeža kokiem! Tās staru vainags mirdz tik priecīgi tik spoži ka acis iesāpas. Kad saulīte sasniedz mākonī tā iesēstas tajā kā laivā. Mākonis viegli viegli slīd uz priekšu un saulīte ziņkārīgi raugās lejup.

Dižmeža varžu koris kvarkšina saulītei svētku dziesmu bet sienāži vareni sisina un bite ar vaboli sacenšas dūkšanā. Zaķēni rāda augstlēcšanas māku vāveres mētā čiekurus. Rūķi pūš stabules un tāšu taurītes reizēm rībina bundziņas. Mazās jaukās mīlīgās laumiņas tikšķina ziedu zvaniņus. Svētku viesi dejo iet rotaļās bet pa vidu draiskojas mazuļi.

Mazās papardītes bažīgi jautā Vai mūs nesabradās

13. Labo stila kļūdas! Uzraksti teikumus pareizi!

Manas māsiņas ģimene dzīvo Cēsīs uz Kalnu ielas.
Harijs pagājušajā nedēļā uzaicināja pie sevīm pacienoties draugus.
Vakar guļamistabā runa gāja par izlaiduma svinībām un eksāmeniem.
Mana mazā māsa ļoti mīl šokolādi un vaniļas saldējumu.
Draugs man iedeva disku, bet bija kaut kāda problēma, un viņš nedarbojās.
O, tava pildspalva rakstās ļoti labi!
Mēs apsveicām savus radniekus ar kāzām.
Trīs gadus atpakaļ mūsu kaimiņi nopirka suni, tas ir gudrs un jauks.
Šis apģērbs domāts priekš ikdienas, nevis priekš svētkiem.
Vakar es dēļ sniegputeņa nevarēju aiziet pie tevīm.
Man baigi patikās tās meitenes tērps, viņa izskatījās ļoti jauki.
Tu, Rihard, varētu atgriezt manu telefonu, kuru tu aizņēmi jau divas stundas atpakaļ.
Mani draugi sagatavoja svētkus uz vislabāko.
Darba līgumu sastādīja zem noteikumiem, kuri man nebija izdevīgi.
Priekšnieks stādīja priekšā jauno darbinieci.
Daudzus gadus atpakaļ ziemas bija aukstākas, un daudziem tas baigi patika.
Vasarā ģimene devās braucienā par Latgali.

Patstāvīgais darbs.

1. Liec pieturzīmes! Ieraksti pareizu burtu! No iekavām izvēlies vārdu!

1. Skaidru tīru au _ stu ūdeni agrāk apsniedza ceļiniekam karstās vasaras dienās kad viņš gāja garām lauku mājām.
2. Vecmāmiņa lasot avīzi aizmiga tāpēc ka piekusa no dienas darbiem.
3. Lēni jo lēni krīt baltas pārslas un pasaule paliek tīra jo tīra jo sniegs apsedz visus netīrumus negludumus.
4. Tu man noslēpumaini pačukstēji Satiksimies rīt pēc stundām
5. Labais cilvēks vai tu man varētu palīdzēt
6. Tev taisnību sakot labi padodas šahs un dambrete un biljards.
7. Pirmkārt uz Sibīriju izsūtītie (latvieši, Latvieši) atceras sniegu otrkārt ledu un au _ stumu bet treškārt smagu darbu kas iedzina nāvē daudzus cilvēkus jāsaaka arī sievietes un pusaudžus.
8. Daudzi cilvēki jaunībā tas sen zināms sapņo par lielām lietām bet dzīve bieži izrādās ir ļoti nežēlīga.
9. Saņēmusi vēstuli no drauga meitene priecājās par negaidīto pavisam negaidīto piedāvājumu ceļojumam.
10. Man (jāsaka, jāsaaka) tev lielam liels paldies par palīdzību kad tas bija ļoti nepieciešams un kad neviens cits to nepiedāvāja.
11. Bet piecēlies ļoti agri no rīta Aigars visu dienu bija (it kā, itkā) miega badā.
12. Man skatoties pa televizoru raidījumu par narkomāniem bija žēl šo cilvēku traģiskās dzīves.

2. Labo stila kļūdas!

Mana drauga ģimene saņēma jaunu dzīvokli, viņš atrodas uz Aspazijas bulvāra.
Man ir neliels pārsteigums priekš tevis.
Pāris minūtes atpakaļ aizgāja pēdējais autobuss, bet man vajadzēja iet kājām.
Es ļoti mīlu šokolādes saldējumu, un mans draugs vienmēr to priekš manis nopērk.
Priekšnieks stādīja priekšā darbiniekiem jauno sekretāri.
Dēļ spilgtās gaismas man sāpēja acis.
Jaukajā pavasara pēcpusdienā mēs pastaigājāmies par mežu, un tu man stāstīji pa saviem piedzīvojumiem ceļojumā.

3. Iesaisti teikumos vārdu savienojumus!

*stiprs kā lauva
čāpo kā lācis
viltīgs kā lapsa
strādā kā skudra
lielīgs kā gailis*

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. Ievieto piemērotus saikļus saliktos sakārtotos teikumos!

1. .... cilvēks grib dzirdēt labus vārdus no citiem, ... kaķis un suns skatās uz savu saimnieku ar mīlestību gaidošām acīm.
2. Visbriesmīgākais ir ļaunums un vardarbība pret otru cilvēku, ... visi to nesaprot.
3. Vajag ..... gaidīt mīlestību no citiem, ... censties dot to pašam.
4. Meitenes bieži vien augstu vērtē godīgumu un sirsnību, ... zēni augstāk vērtē spēku un drosmi.
5. Viņi satikās kādā piektdienas vakarā diskotēkā, ... no tās reizes abi negribēja šķirties nevienu dienu.

turpretim, ne vien – bet arī, nevis – bet, un, bet

4. Savieno frazeoloģismu nozīmes!

1.	ledainas acis		kaitināt
2.	mākoņus stumt ar degunu		ir visādas nepatikšanas, nelaimes
3.	raustīt lauvu aiz ūsām		cilvēks skatās dusmīgi, nedraudzīgi
4.	bēdu ieleja		raud nepadarīto darbu dēļ
5.	lej krokodila asaras		skatās uz cilvēkiem bēdīgi
			lielīties
			sakauties

5. Izlabo ortogrāfijas kļūdas!

1. Spošs mēnes spīdēja pie ziemas nakc debesīm.
2. No ziemas augstuma ik vienam gribejās ātrāk noķlūt izstabas siltumā.
3. Aukstajos egles zaros itkā bija iekārušās zvaigznes.
4. Jaapgērbjas silti un jaiet skatities, vai kāda nenokritīs, nezdama kautvai mazu laimīti.
5. Diez gan ātri diezkur parādījās mākonis un aisedza mēnesi.
6. Kautkāds uztraukums bija mūsos par gaidāmajiem notikumiem.
7. Es tajā vakarā neparko nedomāju.
8. Tu neparko negribēji man palīdzēt

6. Tests par latviešu valodas pamatzināšanu pārbaudi!

Visspēcīgākais jūrā ir ..... vilnis	A	deviņi
	B	devītajā
	C	devītais
Eksāmenā es ..... rakstīt bez kļūdām.	A	censties
	B	centīšos
	C	centīsies
Daudzi no mums iestājeksāmenus brauks kārtot ..... Rīgu.	A	iekš
	B	par
	C	uz
Vai cilvēkam var būt pārāk daudz	A	laimes
	B	laime
	C	laimēt
Viņa nebija darbā slimības	A	pēc
	B	līdz
	C	dēļ
Pirms ..... viņš nemācēja dejot valsī.	A	kāzas
	B	kāzām
	C	kazām
Šajā restorānā var ..... paēst.	A	ļoti
	B	garšīgi
	C	pamatoti
Mana draudzene uzšuva jaunu kleitu, ... ir moderna.	A	tā
	B	viņa
	C	tas
Šī māja tika ..... pirms diviem gadiem.	A	uzcelta
	B	pacelta
	C	sacelta
Es mācīšos skolā ..... pavāru.	A	pa
	B	par
	C	uz

7. Sakārto teikumus pareizā secībā!

	„Sveika varde! Dzeltēnā krāsa padara tavu ādu it kā no zelta taisītu,” čūska teica, laipni smaidīdama.
	Čūska turpināja: „Mana dārgā draudzene! Ar saviem brīnišķīgajiem zaļajiem plankumiem tu izskaties it kā būtu rotāta ar dārgakmeņiem.”
	Varde kautrīgi iekurkstējās par salīdzinājumu ar brīnumaino ziedu.
	Čūska atplēta muti, varde iekurkstējās un ielēca tajā.
	Raiba čūska karstumā gulēja starp veca koka saknēm, kad pēkšņi pamanīja vardenes tuvošanos.
	Varde atkal iekurkstējās un, lepni piepūtusies lēca tālāk.
	„Esmu dzirdējusi, ka tu proti izspraukties caur visšaurāko alu. Pamēģini izlīst caur mana vēdera līkumiem! Parādi!” teica čūska.
	Fabula māca, ka nevajag ticēt lišķīgiem cilvēkiem, vajag vispirms padomāt par teiktā patiesumu.
	Varde apmierināti iekurkstējās un lēca tālāk pa ceļu.
	Čūska prātoja glaimīgā balsī: „Kāpēc tu uzrāpies uz lotosa lapas? Tu taču esi daudz skaistāka par šo ziedu!”

Palīgs skolotājam.

Čūska un varde.

<i>Raiba čūska karstumā gulēja starp veca koka saknēm, kad pēkšņi pamanīja vardenes tuvošanos.</i>
<i>„Sveika varde! Dzeltēnā krāsa padara tavu ādu it kā no zelta taisītu,” čūska teica, laipni smaidīdama.</i>
<i>Varde apmierināti iekurkstējās un lēca tālāk pa ceļu.</i>
<i>Čūska turpināja: „Mana dārgā draudzene! Ar saviem brīnišķīgajiem zaļajiem plankumiem tu izskaties it kā būtu rotāta ar dārgakmeņiem.”</i>
<i>Varde atkal iekurkstējās un, lepni piepūtusies lēca tālāk.</i>
<i>Čūska prātoja glaimīgā balsī: „Kāpēc tu uzrāpies uz lotosa lapas? Tu taču esi daudz skaistāka par lotosa ziedu!”</i>
<i>Varde kautrīgi iekurkstējās par salīdzinājumu ar brīnumaino ziedu.</i>
<i>„Esmu dzirdējusi, ka tu proti izspraukties caur visšaurāko alu. Pamēģini izlīst caur mana vēdera līkumiem! Parādi!” teica čūska.</i>
<i>Čūska atplēta muti, varde iekurkstējās un ielēca tajā.</i>
<i>Fabula māca, ka nevajag ticēt lišķīgiem cilvēkiem, vajag vispirms padomāt par teiktā patiesumu.</i>

„Kabatas” diktāts
„Notikums uz tirgus laukuma”.

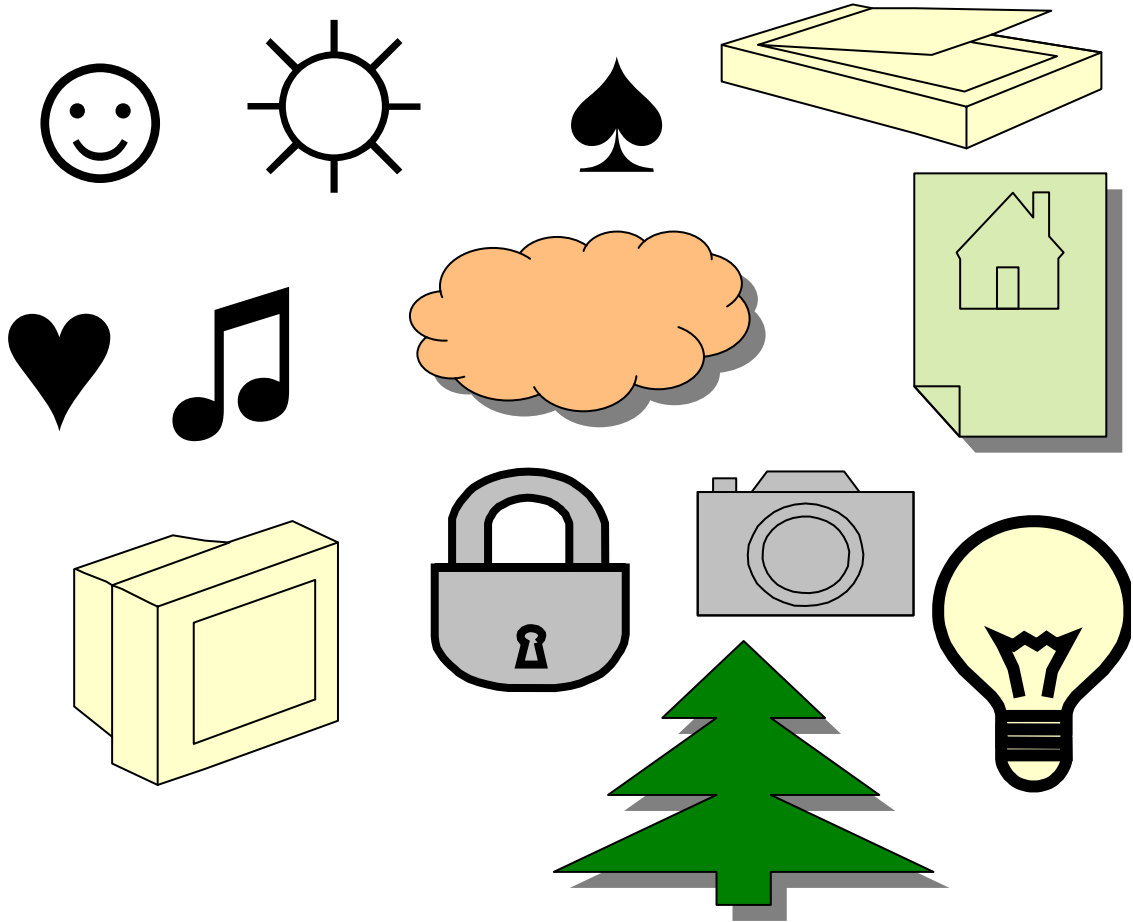
(Pēc A. Čehova īsā stāsta „Hameleons”)

Liec pieturzīmes!

Skolēni saņem sagrieztu pa teikumiem diktāta tekstu. Skolēns lasa katru teikumu, pārlicinās, vai varēs to pēc atmiņas uzrakstīt, tad noliek teikumu un raksta pēc atmiņas.

1.	Pāri tirgus laukumam gāja policijas uzraugs bet viņam nopakaļus soļoja palīgs kurš nesa atņemtas ērkšķogas.
2.	Laukums bija kā izmiris veikalu un krogu durvis bija vaļā bet cilvēka neviena.
3.	Pēkšņi atskanēja suņa smilksti un policijas uzraugs ieraudzīja suni kurš skrēja uz trim kājām.
4.	Pakaļ sunim skrēja zeltkalis gribēdams noņert dzīvnieciņu aiz pakaļkājām.
5.	Laukuma vidū suns apstājās un apkārt sanāca cilvēku drūzma.
6.	Viņi gribēja zināt kas notiks ar pārbiedēto smilkstošo kucēnu un zeltkali.
7.	Ko jūs te sapulcējāties jautāja uzraugs kuram ļoti ļoti nepatika nekārtības.
8.	Zeltkalis uztraucās ka viņam ir smalks darbs ka suns sakoda pirkstu tāpēc nevarēs strādāt.
9.	Visi centās noskaidrot kam pieder suns kāpēc zeltkalis dzinās tam pakaļ.
10.	Kāds cilvēks no pūļa ieminējās ka suns pieder ģenerālim ka tas nav klaidonis.
11.	Policijas uzraugs uzreiz mīlīgi sāka runāt par notikumu un par galveno vainīgo nosauca zeltkali kurš pārbiedēja suni jo pielika tam pie purna degošu cigareti.
12.	Ja cilvēku domas par suņa piederību mainījās tad arī policists sāka domāt savādāk.
13.	Beigās noskaidrojās ka suns pieder ģenerāļa brālim ka viņš atbrauca ciemos.
14.	To pastāstīja ģenerāļa pavārs kurš nejauši pavisam nejauši gāja garām.
15.	Policijas uzraugs bija īsts hameleons kurš maina savus uzskatus pēc vajadzības un izdevīguma un notikumu gaitas..

Uzraksti 6 teikumus! Katrā teikumā apvieno 2 dotos zīmējumus!

Divi salikti sakārtoti teikumi.

.....
.....
.....
.....

Divi salikti pakārtoti teikumi.

.....
.....
.....
.....

Divi teikumi ar tiešo runu.

.....
.....
.....
.....